

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית,

מחקרית

וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: רחל	שם משפחה: סמדג'ה גבי
-----------------	-------------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: בוקובסקי		בלועזית Bbokovsky	
שם פרטי איתו נולדתי: רחל-גבי		בלועזית Rachel Gabi	מין: נקבה
שם פרטי ושם משפחה של האב: יוסף בוקובסקי		בלועזית Sousse	ארץ לידה: טוניסיה
שם פרטי ושם משפחה של האם: מקום מגורים קבוע לפני המלחמה:		שם פרטי ושם נעורים של האם: אסתר Junesse	ארץ המגורים: טוניסיה
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)	חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: (שם העיר או האזור ושם הארץ)			
במידה והיית בגטו, ציין את שמו		בלועזית	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו		בלועזית	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי:		תאריך השחרור:	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור	

במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממתי עד מתי	שנת עליה: 1953	במידה ועלית באנייה, ציין את שמה
--	-------------------	---------------------------------

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הורך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון

שמי רחל ונולדתי בשנת 1928 למשפחה מאוד חמה ותרבותית, שלישית אחרי רנה הבכור ואחר נוסף שנפטר בינקותו, אחריי נולדנו ויקטור חיים, לידיה ומימי. לאבי היו עסקים רבים, בתחילה היה הוא בעל מפעל לייצור עור ולאחר מכן היה בעל חנויות לכלי בית ולמכשירי חשמל. המשפחה גרה בבית גדול ומרווח ליד הים. אני זוכרת משרת שהיה אחראי על הקניות בשוק וטיפול בכל ענייני הבית. הוריי היו חלק מהקהילה היהודית, עזרו לנזקקים וקיימו מצוות תרומה, בימי שישי היו מגיעים אל ביתנו יהודים שקיבלנו מהוריי תלושי קנייה למצרכי שבת וחג. כילדים כיבדנו את אבי מאוד ולא העזנו להישיר מבט לעיניו. אני התחנתי לבית ספר לבנות בלבד, בית הספר היה מעורב נוצרים ויהודים (לא היו בו ערבים), הבנים למדו באליאנס תורה. הלימודים התקיימו בשפה הצרפתית וזו הייתה השפה המדוברת גם בבית. שורשיה של אימא הם איטלקים, היא ואבא היו בני דודים, אביו של אבי היה בעל מפעל לייצור משקאות חריפים ואני זוכרת שהחגים היו גדולים ומלכדים, את לילה הסדר חגגנו כ-50 בני אדם יחדיו.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

בשנת 1942 נכנסו האיטלקים, אני זוכרת אותם חובשים כובעי נוצה ואותי שואלת את אימא: "למה כל כך שונאים אותנו?" ואימא ענתה: "כי הם מקנאים בנו, למי שיש הרבה כסף יש גם הרבה הצלחה וכל כן מעוררים אנחנו מעוררים קנאה". אני זוכרת את האזעקות ואת כולם בורחים למקלטים ציבוריים, הפצצות ללא רחמים- האנגלים והאמריקאים הפציצו את העיר על הגרמנים. הגרמנים באו עם רשימה של כל שמות היהודים ודפקו בדלת, אני בת 15 שהקצין הגרמני מגיע ומודיע: "ממחר ביתכם מוחרם..". אימא עשתה מעשה חכם- תלתה פתק על הדלת: "כאן יש מחלה מדבקת- סקרלטין", הגרמנים שהגיעו למחרת הלכו כלאחר באו. כל בוקר נדרשו אבי ואחי לצאת מהבית עם מגן דוד תלוי על הזרוע והגב ולהצטרף לפעולות פינוי גופות מההפצצות, אני זוכרת שיום אחד אימא החליטה לצאת מהבית לערוך קניות ולפתע הופעלה סירנה ונמלטנו מהחנות ברגע שיצאנו מפתח הדלת, הופצצה החנות. בתקופה שעדיין הלכתי לבית הספר, הגיע יום אחד גרמני גבוה ויפה ושאל האם יש בכיתה יהודים, המורה, רועדת מפחד, הצביעה עליי ועל אחרים, הקצין אמר: "ממחר אתה לא מגיעים לביה"ס" ומאז לא הלכנו. אחי ויקטור בא לאבא והודיע שבית הספר נסגר בפני יהודים, אבא לא האמין לו ולקח אותנו לבריור בביה"ס; "מסיה בוקובסקי, אנחנו מצטערים אך לא נוכל לקבל את בנך. הוא לא עשה כלום, הוא תלמיד מצטיין". נגמר סדר ביה"ס, המלחמה הקשה הובילה בסופו של דבר את סגירת ביה"ס לכולם. ההורים החליטו לעזוב את הבית ולצאת להרים, למרות שהיו קשורים לבית וחפציהם ארזו מזוודה, את מטבעות הזה החביאו בחגורת כסף מתחת לבגדים, עלינו על העגלה ורתמנו את הסוס וברחנו יחד עם כלבו של ויקטור גם. בהרים, לשם ברחו יהודים רבים, נכנסנו לחדר אחד ללא רצפה, אימא הייתה מתעוררת כל

בוקר ב- 3 כדי לעמוד בתור לחלוקת לחם, כל אחד היה מסתכל על השני וחושב איך לגנוב ממנו פירור, אימא הייתה מוותרת על חלקה כדי לעזור לאחרים. יום אחד הצליח אבא לשים ידו על תרנגול, אימא הלכה לחפש רב לשחיטה ובסופו של דבר, אימא חילקה את נתח העוף לכל השכנות. בהרים נתקפנו במחלות רבות, לא היה אוכל, היו כינים וגרדת עם פצעים מוגלתיים וגרועה מכל הייתה מחלת הטיפוס. ויקטור, אני ואחותי מרים חלינו בטיפוס, המחלה אצל ויקטור התפתחה לדלקת קרום המוח, הוא שקע בהזיות ולבסוף נפטר מהמחלה, קברנו אותו בהרים ומקום קבורתו אינו ידוע. לאחר פטירתו של ויקטור גם כלבו נעלם ואני שהבראתי מהמחלה הייתי תשושה וחלושה ללא יכולת לעמוד על רגליי.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

עם תום המלחמה, חזרה המשפחה לבית, מצאנו את הכול הרוס ולא נשאר בניין עומד. אבא ניסה לסדר את הבית מחדש והצרפתיים קבעו למשפחה פיצויים עבור אובדן הרכוש. אח"כ נכנסו האנגלים והמשפחה נותרה ללא כסף ואחרי 3 שנים בהרים גם ללא הכנסה. אבא שהיה עם ראש לעסקים היה קונה שקים גדולים של שקדים ואגוזים ובילילה היינו מקלפים ומפצחים אותם ואבא היה מסתובב בחוף הים ומוכר את השקדים ואגוזים בשקיות קטנות, הוא גם העמיד שולחן למכירת לימונדה לאמריקאים ולאנגלים. המשפחה התאוששה לאיטה, אני זוכרת שכל שבת הייתי מטיילת עם בת דודתי בטיילת, הפכתי לאישה צעירה, יפה, תמירה ואלגנטית. בשנת 1952 הכרתי את אנדרה שמואל שהיה בעל חנות לכלי כתיבה ובשנת 1953 נישאנו. אנדרה בעלי היה ציוני גדול והוא גיסו היו מעורבים בהברחת נשק לישראל. הבית שלנו היה גדול ונולדו לנו שתי בנות.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

עליתי לישראל בשנת 1955 עם ביתי הבכורה שהייתה בת שנתיים וביתי השנייה שהייתה בת חצי שנה, הגענו למרסיי ועלינו על אונייה שלקחה אותנו לחיפה, אני זוכרת שהמחנה במרסיי היה מטונף ורבים מהיהודים שהמתינו לעלות על אוניות לישראל היו חולים, אני זוכרת את דגל ישראל מתנופף על תורן האונייה וכמה התרגשתי מהמראה. כשירדנו מהאונייה בחיפה זרקו עלינו אבקה, בעלי סטר לאדם ששפך עלינו את האבקה ואני זוכרת את החוויה במשפילה. במשאת לקחו אותנו לדרום, לדימונה תחילה ואח"כ הועברנו לירוחם, הגענו עם כסף והיינו בעלי רקע תרבותי וזכינו ליחס של כבוד. שיכנו אותנו במבני רכבות, ללא בתי שימוש ובעיירה הייתה צרכנייה אחת, קיבלנו תלושים למרגרינה, סוכר, ושאר מצרכי יסוד. לקרובי משפחתנו שנשארו בטוניסיה הייתי כותבת מכתבים יפים עם סיפורים על כך שאנחנו גרים במקום יפה עם לול מלא תרנגולים כשבמציאות היו לנו רק כלבים ואבנים. בשנת 1956 אבי ואימי עלו ארצה וגם בירוחם אבי הצליח ליצור סביבה יפה. אני זוכרת את בעלי יוצא לבוש היטב לחפש עבודה, בערב הוא חזר כולו מכוסה בלבן וללא נעליו, מסתבר שלקחו אותו לעבודה בבנייה וכל היום הוא הכין סיד, נעליו נפלו לסיד ולא יצאו. לאחר מכן הייתי משתמשת בעניבותיו היפות של בעלי כדי לקשור אותם ביחד ולתלות עליהם כביסה. לאחר מכן קיבל בעלי הצעה לעבוד בקידוחי נפט, הוא היה יוצא ל10 ימים וחוזר ל10 ימים בבית, הרבה מהכסף שהיה מרוויח הייתי תורמת לשכנים. אנשים אהבו אותנו מאוד, יום אחד הגיעה גולדה מאיר לבקר בירוחם והיא הגיעה לבית שלנו כי סיפרו לה ששם גר זוג מיוחד. גולדה מאיר ביקשה ממני ללכת לבתיהם של תושבי ירוחם וללמדם כיצד לשמור על ניקיון, להיפטר מהכינים ולשמור על היגיינה וכך הייתי מגיעה ואנשים אמרו עליי שאני מלאך. אני ובעלי מעולם לא למדנו עברית באולפן, למדנו עברית מתוך החיים בישראל. בשלב מסוים החלטנו לעבור לבאר-שבע, שני הבנים שלי נתן שנולד ב-1956

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

ויוסף שנולד ב-1958. בבאר-שבע אנדרה בעלי הצטרף למשטרה, הוא היה עובד מדינה וקצין משטרה משנת 58' עד 68'. ויזיאן ונתן סבלו ממחלות רבות והרבה פעמים הייתי לוקחת אותם לביקורי רופא עד שבשלב מסוים הציעו במשטרה שהמשפחה תעבור לערד בגלל האוויר הנקי. האוויר בערד הבריא את הילדים מיידית וכשבעלי עזב את המשטרה הוא הקים עסק משלו בעזרת כל כספי הפיצויים ופתח חנות לדברי מתנות. בסופו של דבר הפסדנו את מרבית הכסף והחלטנו לעזוב את הדרום ולגור בתל-אביב. אנדרה נפטר ממחלת הסרטן שנת 95 וגם יוסף בני נפטר. מילדיי האחרים יש לי 12 נכדים ומהם 18 נינים.

ראיון: תמר בולבוג תל-אביב

תאריך הראיון: